

Zakres i metodyka prowadzenia oceny wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka w Warszawie

§ 1.

Ocena wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa prowadzona jest dla bydła ras: simentalskiej, polskiej czerwonej oraz białogrzbietej użytkowanego, wyłącznie w kierunku mięsnym, przy zaprzestaniu produkcji mleka. Ocena ta prowadzona jest zgodnie z z ROZPORZĄDZENIEM PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świni, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii.

§ 2.

1. Ocena wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa prowadzona jest na zlecenie hodowcy na podstawie umowy zawartej pomiędzy PFHBiPM, a hodowcą (właścicielem, posiadaczem zwierząt).
2. Wysokość opłat za prowadzenie oceny, o której mowa w ust. 1 oraz tryb ich regulowania ustalana jest zarządzeniem Dyrektora PFHBiPM po akceptacji Zarządu Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka.
3. Ocena wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa prowadzona jest metodą „C” gdzie:
 - a. Do pracownika PFHBiPM należy dokonywanie wszystkich zapisów w obowiązującej dokumentacji hodowlanej oraz określenie stopnia umięśnienia zwierzęcia.
 - b. Do hodowcy należy bieżąca rejestracja zdarzeń w stadzie oraz określanie masy ciała zwierzęcia w określonych metodyką terminach.
 - c. Minimalna częstotliwość wizyt pracownika PFHBiPM w stadzie bydła simentalskiego, polskiej czerwonej lub białogrzbietej o mięsnym kierunku użytkowania to 2 razy w ciągu roku.
4. Oceną wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje się wszystkie zwierzęta utrzymywane w stadzie; o mięsnym kierunku użytkowania i posiadające w swoim genotypie co najmniej 50 % udziału rasy simentalskiej lub 50% udziału rasy białogrzbietej lub co najmniej 50 % udziału rasy polskiej czerwonej (w tym dopuszcza się nieograniczony udział europejskich ras czerwonych z wykluczeniem rasy Norweskiej Czerwonej i Szwedzkiej Czerwonej). Dla wszystkich ocenianych zwierząt utrzymywanych w tym samym kierunku, stosuje się taką samą metodę oceny.
5. Zwierzęta poddawane ocenie, bez względu na płeć i rasę, muszą być oznakowane zgodnie z przepisami ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

6. Zwierzęta poddawane ocenie są identyfikowane przez porównanie numeru identyfikacyjnego na kolczyku z numerem odnotowanym w dokumentach hodowlanych i w paszporcie.

§ 3.

Ocena wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości rozplodowej;
- 2) ocenę stopnia umięśnienia;
- 3) ocenę tempa przyrostu masy ciała.

§ 4.

1. Ocena użytkowości rozplodowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa polega na ustaleniu dla każdej samicy w stadzie:
 - 1) wieku pierwszego wycielenia;
 - 2) okresów międzyciążowych;
 - 3) okresów międzwycieleniowych;
 - 4) rodzajów porodu;
 - 5) żywotności urodzonego cielęcia.
2. Ocena użytkowości rozplodowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa, w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1-3 prowadzi się na podstawie następujących danych, ustalanych dla każdej samicy w stadzie:
 - 1) daty urodzenia;
 - 2) daty pokrycia lub sztucznego unasienienia, lub czasu przebywania buhaja w stadzie, w przypadku krycia haremowego;
 - 3) nazwy i numeru identyfikacyjnego buhaja użytego do krycia lub buhaja, którego nasienie zostało użyte do wykonania zabiegu sztucznego unasieniania;
 - 4) daty pozyskania i liczby uzyskanych komórek jajowych lub zarodków;
 - 5) daty przeniesienia zarodka, danych o rodzicach genetycznych;
 - 6) daty wycielenia lub poronienia;
 - 7) liczby wycieleń od początku okresu rozplodowego;
 - 8) numerów identyfikacyjnych urodzonych cieląt;
 - 9) płci i liczby urodzonych cieląt;
 - 10) daty ubycia i przyczyny ubycia.
3. Określenie rodzaju porodu polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:
 - 1) samodzielny
 - 2) łatwy
 - 3) trudny przy użyciu znacznie większej siły niż normalnie
 - 4) ciężki (zabieg chirurgiczny, uszkodzenie krwi lub cielęcia, embriotomia)
 - 5) poronienie
 - 6) cesarskie cięcie

4. Określenie żywotności urodzonego cielęcia polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:
 - 1) cielę żywe, normalne
 - 2) cielę martwe przy urodzeniu lub padło w ciągu 24 godzin
 - 3) cielę z wadami budowy lub potworkowate

§ 5.

1. Ocena stopnia umięśnienia bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa polega na niezależnym mierzeniu lub ocenianiu poszczególnych cech budowy zwierzęcia. Ocena ta dokonywana jest od 15 dnia po wycieleniu.
2. Stopień umięśnienia określany jest dla krów w oparciu o:
 - 1) Wizualną ocenę budowy łopatki;
 - 2) Szerokość i umięśnienie grzbietu;
 - 3) Szerokość, długość i wysklepienie udźca.
3. W ocenie stopnia umięśnienia stosowana jest następująca skala:
 - 1) Bardzo dobre (90-100 pkt.);
 - 2) Dobre (80-89 pkt.);
 - 3) Dostateczne (70-79 pkt.);
 - 4) Słabe (60-69 pkt.);
 - 5) Bardzo słabe (50-59 pkt.).

§ 6.

Określenie tempa przyrostu masy ciała polega na:

1. **Ustaleniu masy zwierzęcia w następujących okresach jego życia:**
 - a) od dnia urodzenia do 48 godz. po urodzeniu dla wszystkich ocenianych zwierząt,
 - b) w okresie od 165 do 255 dnia życia dla wszystkich objętych oceną zwierząt,
 - c) między 375 a 465 dniem życia - dla buhajów hodowlanych.
2. **Obliczeniu standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na:**
 - a) 210 dzień życia - dla jałowic i buhajków,
 - b) 420. dzień życia - dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na określony dzień jego życia dokonuje się według wzoru:

$$MCS = [(MCB - MCU) / WW] \times WS + MCU$$

gdzie:

MCS - oznacza masę ciała standaryzowaną zwierzęcia określoną w kg,

MCB - oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia w dniu ważenia w kg,

MCU - oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia ustaloną do 48 godz. po urodzeniu w kg,

WW - oznacza wiek zwierzęcia w dniu ważenia, wyrażony w dniach,

WS – standaryzowany wiek zwierzęcia w dniach (210 lub 420).

3. **Wyliczeniu średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia w okresach:**
 - a) od dnia urodzenia do 210 dnia życia - dla buhajków i jałowic,

b) od 210 do 420 dnia życia - dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia dokonuje się według wzoru:

$$\text{PDMC} = (\text{MCB} - \text{MCU}) \times 1000 / (\text{WW2} - \text{WW1})$$

gdzie:

PDMC - oznacza przyrost dobowy masy ciała zwierzęcia wyrażony w g (gramach),

MCB – oznacza rzeczywistą masę ciała końcową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

MCU- oznacza rzeczywistą masę ciała początkową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

WW2 - oznacza wiek końcowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach,

WW1 - oznacza wiek początkowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach.

§ 7.

1. Wyniki oceny wartości użytkowej bydła typu użytkowego mięsno-mlecznego w zakresie cech produkcji mięsa docelowo rejestrowane są w systemie teleinformatycznym i udostępniane są właścicielowi - posiadaczowi zwierząt, w postaci dokumentacji hodowlanej.
2. Wyniki zbiorcze (roczne) publikowane są w wydawnictwach krajowych i regionalnych PFHBiPM oraz umieszczane na stronie internetowej.